

DOGAN

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2005. július 7.*

A C-383/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2003. szeptember 12-én érkezett 2003. szeptember 4-i határozatával terjesztett elő az előtte

Ergül Dogan

és

a Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, R. Schintgen (előadó) és P. Küris bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- E. Dogan képviseletében A. Summer, N. Schertler és N. Stieger Rechtsanwälte,
- az oszták kormány képviseletében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében A. Tiemann, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében G. Rozet és H. Kreppel, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 társulási tanácsi határozat (a továbbiakban: 1/80 határozat)

6. cikkének értelmezésére irányul. A Társulási Tanácsot az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészlől a Török Köztársaság, másrészlől az Európai Gazdasági Közösség tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal (HL 1964. 217., 3685. o.) megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodás létesítette.

- 2 E kérelmet az E. Dogan török állampolgár és a Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg (vorarlbergi tartományi biztonsági igazgatóság) között az osztrák államterületről való kiutasítás miatt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

- 3 Az 1/80 határozat 6. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A családtagok szabad munkavállalásra való jogosultságáról szóló 7. cikk sérelme nélkül, valamely tagállam hivatalos munkaerőpiacán jelen lévő török munkavállaló ebben a tagállamban

— egy év hivatalos foglalkoztatás után jogosult arra, hogy munkavállalási engedélyét ugyanannál a munkaadónál megújítsa, amennyiben munkahellyel rendelkezik;

- három év hivatalos foglalkoztatás után — és a Közösség tagállamai munkavállalóinak biztosítandó elsőbbségre is figyelemmel — jogosult arra, hogy ugyanazon foglalkozás vonatkozásában a választása szerinti munkaadónál pályázzon hivatalos feltételek mellett e tagállam munkaügyi hatóságánál bejelentett állásajánlatra;

 - négy év hivatalos foglalkoztatás után jogosult a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő munkavállalásra.
- (2) Az éves szabadság és az anyaság, munkahelyi baleset vagy rövid betegség miatti távollét beleszámít a hivatalos foglalkoztatás idejébe. Az önhibán kívüli munkanélküliség időtartama, amelyet az illetékes hatóságok szabályosan megállapítottak, valamint a hosszabb betegség miatti távollét ugyan nem számít bele a hivatalos foglalkoztatás idejébe, de nem érinti a korábbi foglalkoztatási időtartam alatt megszerzett jogokat.” [nem hivatalos fordítás]

4 E határozat 7. cikke szerint:

„Valamely tagállam hivatalos munkaerőpiacán jelen lévő török munkavállaló családtagja, aki engedélyt kapott arra, hogy hozzá költözzön,

- jogosult — a Közösség tagállamai munkavállalóinak biztosítandó elsőbbségre is figyelemmel — bármely állásajánlatra pályázni, amennyiben ott már legalább három éve szabályszerű lakóhellyel rendelkezik;

- jogosult a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő szabad munkavállalásra, amennyiben ott legalább öt éve szabályszerű lakóhellyel rendelkezik.

A török munkavállaló gyermeke, aki a fogadó országban szakképzésben vett részt, az érintett tagállamban való tartózkodása időtartamától függetlenül pályázhat minden állásajánlatra, amennyiben egyik szülője az érintett tagállamban legalább három éve szabályszerűen alkalmazásban állt.” [nem hivatalos fordítás]

- 5 Ugyanezen határozat 14. cikkének (1) bekezdése szerint:

„E szakasz rendelkezéseit a közrend, a közbiztonság és a közegészség miatt indokolt korlátozásokra is figyelemmel kell alkalmazni.” [nem hivatalos fordítás]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 6 Az iratokból kitűnik, hogy E. Dogan (született: 1948-ban) a Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg vele szemben az osztrák államterületen való tartós tartózkodási tilalmat elrendelő 2000. május 24-i határozatát támadta meg.

- 7 E határozat meghozatalakor E. Dogan körülbelül 27 éve élt Ausztriában, és több éve jogszerűen vállalt munkát. Nős, 4 gyermek apja. 1975-76-ban engedélyezték, hogy a családja hozzá költözzön.

- 8 Súlyos bűncselekmény elkövetése miatt 1998. augusztus 10-én letartóztatták, és 1999. március 9-én három év szabadságvesztésre ítélték, amit egészében kitöltött.
- 9 A megtámadott határozat ezen az elítélésen alapul. Az osztrák idegenrendészeti törvény (BGBl. I., 1997/75.) 36. cikke szerint ugyanis fennállnak a tartózkodási tilalom elrendelésének feltételei, ha a külföldit osztrák bíróság három hónapot meghaladó tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte. E. Dogan tartós tartózkodási tilalmat elrendelő határozat ellen indított keresetének halasztó hatályát nem ismerték el, így öt Ausztria elhagyására kötelezték.
- 10 A kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy E. Dogan előzetes letartóztatásba helyezéseiig megszerezte az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdésében írt jogokat annak alapján, hogy négy évet meghaladó ideig jogszerű munkaviszonya volt Ausztriában.
- 11 A kérdést előterjesztő bíróság azonban bizonytalan abban, nem vesztette-e el E. Dogan e jogokat fogva tartása folytán. E tekintetben azt a kérdést teszi fel, hogy a C-340/97. sz. Nazli-ügyben 2000. február 10-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-957. o.) alapján tekinthető-e úgy, hogy nem csupán az előzetes letartóztatás, hanem általános jelleggel minden szabadságvesztés, még az el nem hanyagolható — a jelen esetben három év — tartamú szabadságvesztés is csak ideiglenesen szakítja meg a török munkavállalónak a fogadó tagállam hivatalos munkaerőpiacán való jelenlétét, és nem érinti az érintett szerzett jogait, amennyiben szabadulása után ésszerű időn belül munkát vállal, vagy éppen ellenkezőleg, a szakmai tevékenység gyakorlásának a büntetőjogi felelősség megállapítása és az azt követő szabadságvesztés miatti elmaradása nem „önhibán kívüli” munkanélküliségnek minősül az 1/80 határozat 6. cikke (2) bekezdésének második mondata értelmében, azon oknál fogva, mert az

az érintett felróható magatartásának következménye, ezért annak a munkavállaló által már gyakorolt jogok elvesztéséhez kell vezetnie.

- 12 Mivel a Verwaltungsgerichtshof úgy vélte, hogy e körülmények között a jogvita eldöntéséhez a közösségi jog értelmezése szükséges, eljárását felfüggesztette, és a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Akként kell-e értelmezni az [...] 1/80 határozat 6. cikkének (2) bekezdését, hogy a török állampolgár elveszíti az [e határozat] 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján őt megillető jogot, ha három év tartamú szabadságvesztés-büntetésének végrehajtása miatt fogva van?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 13 E kérdés hasznos megválaszolása végett emlékeztetni kell arra, hogy az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének szövegezéséből kitűnik: e rendelkezés első és második francia bekezdésétől eltérően — melyek csupán azt írják elő, hogy a tagállam területére jogszerűen és engedélyezett munkavállalás végett belépő török állampolgár, aki az első hivatalos munkaviszonyban töltött év után is ugyanannál a munkáltatónál dolgozik, mely részletes szabályok szerint végezhet munkát a fogadó tagállamban (első francia bekezdés), illetve mely részletes szabályok szerint fogadhatja el három év hivatalos munkaviszony után és a tagállamokból származó munkavállalók előnyben részesítésének fenntartása mellett ugyanazon foglalkozás körében más munkáltató állásajánlatát (második francia bekezdés) — ugyanezen

rendelkezés harmadik francia bekezdése a török munkavállalónak nem csupán a már létező állásajánlat elfogadásának a jogát adja meg, hanem az érintett által szabadon választott bármely munkaviszony keresésének és az ahhoz való hozzáférésnek a jogát is (lásd a C-171/95. sz. Tetik-ügyben 1997. január 23-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-329. o.] 26. pontját és a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 27. pontját).

- 14 Márpedig egyrészt az olyan török munkavállalóról szólva, mint E. Dogan, aki négy év hivatalos munkaviszony után a fogadó tagállamban e harmadik francia bekezdésnek megfelelően jogosult „a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő munkavállalásra”, a Bíróság rendszeresen akként határozott, hogy e rendelkezés közvetlen hatályából nemcsak az következik, hogy az érintett az 1/80 határozatból egyedi jogot vezethet le a munkavállalás terén, de e jog hatékony érvényesülése szükségszerűen magában foglalja a megfelelő tartózkodási jogot is, amely független az e jogok megszerzéséhez szükséges feltételek folyamatos fennállásától (lásd a C-192/89. sz. Sevince-ügyben 1990. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-3461. o.] 29. és 31. pontját, a C-237/91. sz. Kus-ügyben 1992. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1992., I-6781. o.] 33. pontját, a Tetik-ítélet [hivatkozás fent] 26., 30. és 31. pontját, valamint a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 28. és 40. pontját; lásd ehhez hasonlóan az 1/80 határozat 7. cikke első bekezdésének második francia bekezdésével kapcsolatban a C-329/97. sz. Ergat-ügyben 2000. március 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-1487. o.] 40. pontját és a C-467/02. sz. Cetinkaya-ügyben 2004. november 11-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-10895. o.] 31. pontját, ugyanezen határozat 7. cikkének második bekezdésével kapcsolatban pedig a C-355/93. sz. Eroglu-ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-5113. o.] 20. pontját és a C-210/97. sz. Akman-ügyben 1998. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-7519. o.] 24. pontját).

- 15 Ugyanis az 1/80 határozat 6. cikkének (2) bekezdése kizárólag az ugyanezen cikk (1) bekezdésében szereplő, a hivatalos munkaviszony időtartamához igazodva fokozatosan szélesedő jogok megalapozásának szakaszára vonatkozik, és így egyedül az ehhez szükséges különböző munkavállalási időszakok számítása érdekében rögzíti a különböző munkaszünetelési okoknak az e szakaszokra gyakorolt hatását (erről lásd a C-434/93. sz. Bozkurt-ügyben 1995. június 6-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-1475. o.] 38. pontját, a Tetik-ítélet [hivatkozás fent] 36-39. pontját és a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 40. pontját).

- 16 Ezzel szemben, attól a pillanattól kezdve, amikor a török munkavállaló teljesítette az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésében írt feltételeket, és így az e rendelkezéssel juttatott, választása szerinti bármely munkaviszonyra vonatkozó, feltétlen szabad munkavállalási jog és az annak szükségszerű velejáróját képező tartózkodási jog jogosultjává válik, e cikk (2) bekezdése már nem alkalmazható.
- 17 Következésképpen, ellentétben az osztrák és a német kormány álláspontjával, az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésével juttatott jogok értelmezése független attól a ténytől, hogy e cikk (2) bekezdése a fogva tartást nem említi. Ugyanígy nem áll helyt e kormányok azon érve, miszerint a török munkavállalónak a fogva tartása idején fennálló munkaerőpiactól való távolléte neki felróható, így a fogva tartásból eredő munkanélküliség nem tekinthető „önhibáján kívülinek” e 6. cikk (2) bekezdésének második mondata értelmében.
- 18 Másfelől, az ítélkezési gyakorlat kimondja: avégett, hogy a török munkavállaló által az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján gyakorolt jogokat ne fozzuk meg a lényegüktől, e rendelkezést akként kell értelmezni, hogy az nem csupán a munkavégzésre vonatkozik, hanem a fogadó tagállam munkaerőpiacába már rendszeren beilleszkedett érdekeltnek feltétlen munkavállalási jogot juttat, amely szükségszerűen magában foglalja azt is, hogy szabad döntése alapján a munkaviszonyt megszüntetheti, és helyette másikat kereshet (a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 35. pontja). E rendelkezés első és második francia bekezdésétől eltérően annak harmadik francia bekezdése ugyanis nem követel meg folyamatos munkaviszonyt.

- 19 A Bíróság ebből arra a következtetésre jut, hogy az ilyen török munkavállalónak joga van átmenetileg megszakítani a munkaviszonyát. Az ilyen megszakítás ellenére továbbra is a fogadó tagállam hivatalos munkaerőpiacán van jelen az 1/80 határozat (1) bekezdésének értelmében addig, amennyi időre más munkaviszony kereséséhez ésszerűen szüksége van. Így tehát ezen államban tartózkodási engedélyének meghosszabbítását kérheti a választása szerinti bármely munkaviszonyhoz való szabad hozzáférés joga gyakorlásának folytatása végett, feltéve, hogy ténylegesen új munkát keres, és adott esetben más munkaviszony ésszerű időn belüli létesítése érdekében a munkaügyi hatóság rendelkezésére áll (erről lásd a Tetik-ítélet [hivatkozás fent] 30., 31., 41., 46. és 48. pontját, valamint a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 38. és 40. pontját).
- 20 Az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdésével bevezetett rendszeren és az e rendelkezés harmadik francia bekezdésében a török munkavállalónak juttatott munkavállalási és tartózkodási jog hatékony érvényesülésén alapuló fenti értelmezés követendő, bármi legyen is az érintett fogadó tagállami munkaerőpiacról való távollétének az oka, amennyiben e távollét ideiglenes jellegű.
- 21 Abban az esetben, ha a munkavállalás elmaradása – az alapügybelihez hasonlóan – a munkavállaló fogva tartásából következik, a fogva tartás végrehajtásának módja főszabály szerint közömbös, amennyiben az érintett török munkavállaló munkaerőpiacról való távolléte időben korlátozott.
- 22 Mint az a C-482/01. és C-493/01. sz., Orfanopoulos és Oliveri egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-5257. o.) 50. pontjából kitűnik, a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] megoldása nem szorítkozik annak az ügynek az egyedi körülményeire, azaz hogy a kérdéses munkavállalót több mint egy évig előzetes letartóztatásban tartották, majd teljes tartamában felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték. Éppen ellenkezőleg, e megoldás az indokok azonossága folytán teljes egészében átvehető a hivatalos munkaerőpiacról végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtása miatti átmeneti távollét esetére. Közelebbről, nem releváns az a

körülmény, hogy a fogva tartás - akár hosszú ideig is - akadályozta az érintettet a munkavállalásban, mivel nem zárta ki későbbi részvételét az aktív életben.

- 23 E helyzetben a nemzeti hatóságok az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésén alapuló munkavállalási és tartózkodási jogainak gyakorlásában — kivéve, ha véglegesen felhagyott a fogadó tagállam hivatalos munkaerőpiacán való jelenléttel, mert objektíve már nincs esélye a munkaerőpiacra való újbóli beilleszkedésre vagy fogva tartásának letelte után túllépte az új munkaviszony létesítésének ésszerű határidejét — csak ugyanezen határozat 14. cikkének (1) bekezdése alapján korlátozhatják az érintettet (lásd a hivatkozott Nazli-ítélet 44. pontját).
- 24 E tekintetben fontos hozzáfűzni: az ítélkezési gyakorlatból is az következik, hogy az utóbbi rendelkezésre kiutasítás csak akkor alapítható, ha az érintett személyes magatartása a közrend újabb súlyos megzavarásának konkrét veszélyét rejti magában. Ilyen intézkedés tehát általános megelőzési céllal nem rendelhető el automatikusan a büntetőjogi felelősség megállapítását követően (lásd Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 61., 63. és 64. pontjait).
- 25 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján a választása szerinti munkaviszonyhoz való szabad hozzáférés jogával rendelkező török állampolgár nem veszíti el e jogát azon oknál fogva, mert az akár több éves fogva tartása alatt nem végzett munkát, amennyiben a fogadó állam hivatalos munkaerőpiacáról való távolléte csupán átmeneti.

Az e rendelkezéssel az érintettnek juttatott munkavállalási és ahhoz kötődő tartózkodási jogok csak a közrend, a közbiztonság és a közegészség okán korlátozhatók ugyanezen határozat 14. cikke (1) bekezdésének alkalmazásával, vagy

azért, mert az érintett török állampolgár a szabadulása után túllépte az új munkaviszony létesítésének ésszerű idejét.

A költségekről

- 26 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló megállapodás létesítette Társulási Tanács 1/80 határozata 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján a választása szerinti munkaviszonyhoz való szabad hozzáférés jogával rendelkező török állampolgár nem veszíti el e jogát azon oknál fogva, mert az akár több éves fogva tartása alatt nem végzett munkát, amennyiben a fogadó állam hivatalos munkaerő-piacáról való távolléte csupán átmeneti.

Az e rendelkezéssel az érintettnek juttatott munkavállalási és ahhoz kötődő tartózkodási jogok csak a közrend, a közbiztonság és a közegészség okán korlátozhatók ugyanezen határozat 14. cikke (1) bekezdésének alkalmazásával, vagy azért, mert az érintett török állampolgár a szabadulása után túllépte az új munkaviszony létesítésének ésszerű idejét.

Aláírások